

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИИ ОРГАНЫ

1925 чылда үздөлгөсү

1952

март

5

СРЕДА

№ 45 (2475)

ӨРТӨС 20 КОП.

Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары болза, херээженнер-
ниң Бүгү-делегей хүнү март 8-ти бо чылын бистиң Төрээн
чуртувустун социалисттик экономиказының болгаш куль-
туразының улам ыңай күчүлүг көдүрлүүшкүнүнүн үезинде
демдеген эрттирип турар.

Херээженнерниң Бүгү-делегей хүнү март 8-тиң дугайында ВКП(б) ТҮ-НЫҢ ДОКТААЛЫ

Улус шийтекилериниң болгаш улус төлөөлериниң 40 ажыг хуузу
херээженнер.

Улус демократиязының чурттарының херээженнериниң чаа амыды-
ралды тургузарга дээш демиселин Совет Эвилелиниң улуг үлегери сорук
кирип турар. Чурттуң үлетпүрүн, көдээ ажил-агыйын катап тургуза-
рынга болгаш көдүрүлгө, демократиялык чаартышкынарга Кыдат-
тың херээженнери ажил-херекчи кирип турар. Польшаның, Чехосло-
вакияның, Венгрияны, Румынияны, Болгарияны, Албанияны, Молд
Арат Республикаларны херээженнери болза, боттарының чурттарының
бүгү-ле ажилчы чоннары-биле кады социализмни чедишкенин тургу-
зуп турар. Чангыс-аай, хамаарышпас, демократтыг Германия дээш
Германияның Демократтыг Республиказының херээженнери демисежи-
п турар.

Капиталисттик, колонналдык болгаш хамаарылгалык чурттарда хер-
ээженнер болза, март 8-тиң хүнүн ажилчы чоннарының амыдырал
денелинге болгаш демократтыг эргелеринче капиталдын улам-на чиди-
биле шаагышкын кылып турарының үезинде демдеген эрттирип турар.
Америк-англи империалисттик болза, чаа дайыга белеткелди улустары
улам-на мөлчүп-тонаарыга болгаш өндөре ажык-кончааны алырынга
ажыглап турар. Капиталисттик чурттарда шериг бюджеттери улам-на
улгадып, чурттекилерден алыр үндүрүп аартап, үлетпүр болгаш аш-
чем барааннарының өртөктери улгадып, тайбың бүдүрүлгө кызырып,
чүс-чүс муң ажилчы чоннар ажил чоктарынын санынга немежип турар.
Шыдажы аргажак аар амыдан, аш чуттан болгаш аарыг-аржыктан
миллион-миллион-биле кырдып турар херээжен ажилчы чоннарының
болгаш чаш уругларның байдалы улам-на баксырап турар.

Делегейин чаа дайынын айылыгына дигерип турарының үе-
зинде тайбынның болгаш демократиянын лагери боттарының одуругу-
лары улам-на сырый кытыгырып турар болгаш Совет Эвилелинге
баштатырган тайбың дээш демиселчилерин бүгү-делегей фронтуну
болгаш, быжыгып турар. Беш улуг күрүлелерин аразыга Тайбынның
Пактызын чарар дугайында Кыргыргының ааанга алды чүс миллион
хире кижжи боттарының холдарының үжүктөрүн салганнар.

Бүгү делегейин ажилчы херээженнери херээженнерин Бүгү-деле-
гей хүнүн тайбын дээш, америк-англи империалисттерин белеткел
тураа чаа дайынын айылыгына удуур демисежириниң дозулугунун
адаа-биле эрттирип турар. Тайбың болгаш демократтыг дээш демисел-
чилерин одуруунче миллион-миллион херээженнер немештир кирип
турар. Делегейин 64 чурттарында 135 миллион херээженнери катыш-
тырып турар херээженнерин Бүгү-делегей демократтыг федерацияны
тайбың дээш, ажилчы херээженнерин экономуну болгаш демократ-
тыг эргелери дээш, уругларын амыдыралы болгаш келир үези
дээш туруштук демиселди чорудуп турар. Колонналдык болгаш хамла-
рылгалык чурттарының херээженнери ол демиселге улам-на идепкейли-
биле кирип турарлар.

Ажыл төлөвирин улгагытары, күш-ажыл камгалалының болгаш
социал камгалалдын күрүне системазын тургузарга дээш, улус өөрдөл-
гөсиге болгаш чаш уругларын кадыкшылының камгалалына күрүш-
кен үндүрер чарыгдалдары көвүдери дээш капитал чурттарында
миллион-миллион херээженнер демисежип турар.

Атомнуг чепсекти хоруурун, боо-чепсектерин кызырарын, Тайбың
Пактызын чарарын бүгү чурттарының ажилчы херээженнери негел, амер-
ик империализмниң Кореяда чорудуп турар ханның агрессиязынга
удурларын турар. Бүгү-делегейин херээженнериниң демократтыг им-
чээшкенин аавангардында Совет Эвилелиниң болгаш улус демократ-
тиязының чурттарының херээженнери чоруп турар.

Совет херээженнериниң хүмүлгези — бүгү чурттарының херээженнери-
биле интернационалдык харылааны улам-на калбартып быжыглаар,
оларның-биле кады бүгү делегейге тайбың дээш, улустар аразына
най-адал дээш, делегейин чаа дайынын империалисттик кыпс-агычалары-
ныга удуур демиселди туруштуу-биле чорудар.

Социалисттик экономикамың болгаш культураның чаа күчүлүг кө-
дүрүлүшкүнү дээш демиселче совет херээженнериниң күжүн мобилизас-
таарынын, 1952 чылдын планын улус ажил-агыйнын бүгү-ле адырларын
сынык талазы-биле хуусаанының бетинде күсүдери дээш бүгү улустун
социалисттик чарыжыны херээженнери хараа тударының демээнин
адаа-биле херээженнерин Бүгү-делегей хүнү март 8-ин эрттирерин
Бүгү-эвилелиниң Коммунисттик (большевиктер) Партиязының Төп Коми-
теди партияның бүгү организацияларына сүмелеп турар.

Күш-ажылдын бүдүрүлүшкүнү бедилери дээш улам-на туруштук
болгаш күштү демисежиң, бедик шынарлар продукцияны кылып үндү-
рүп, ооң бот-өртүн чингедери дээш, чиг-этти, материалдарын, электро
күжүн камнаары дээш демиселге инициативаны хөйүн кылырыңче, чаа
техниканы болгаш күш-ажылдын мурнакчы аргаларын дидим-биле
шингээди алырыңче ажилчы, инженер, техник херээженнерин ВКП(б)
ТК кыйгырып турар.

Көдээ ажил-агыйның бүгү культураларының дүжүттүн бедилери
дээш, нитинин малының баш санын бүгү хемчег-биле сайзыраар, ооң
продуктулун бедилери дээш, агрономия эртемни болгаш мурнакчы
дуржулганы колхозтерин болгаш совхозтарын бүдүрүлгелеринге кал-
баа-биле амыдаары, колхозтарын нити ажил-агыйнын улам ыңай
быжыглап, бүгү тала-биле сайзырадыры дээш могаг-шылаг чок демисе-
жиринче херээжен колхозчулары, МТС-терин болгаш совхозтарын
херээжен ажилчыларын, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемнигари-рин
ВКП(б) ТК кыйгырып турар.

Эртемниң болгаш культураның херээжен амыдакчылары — совет
эртемни болгаш техниканы бурунгаар шимчедип, социалисттик культу-
раны, литератураны, уран-чүдүлдү болгаш улус өөрдөлгөсигин, кадык
камгалалынын чаа көдүрүлүшкүнүнче боттарының чогаалдык күжүн
болгаш аргаларын угандырар хүлээлгелер.

Үлетпүрге, транспортка, көдээ ажил-агыйга хөй-нитиниң
ажылыга херээженнери моон сонгаар хаара тударын, хөй-нитиниң
политиктиг, күрүне, ажил-агый болгаш культура амыдыралының
бүгү адыр арынга херээженнерин идепкейлик күүдүрерин бистиң чурту-
вуска коммунисттик нитилелди тургузарының эрге-ажыктары партия
организацияларында негеп турар. Херээженнерин политиктиг чыры-
дышкынының ажилын партия организациялары күштелди-
рип, оларын культурул болгаш техниктиг денелинин бедикшиянын,
оларын политиктиг болгаш бүдүрүкчү идепкейиниң өзүшкүнүнүн
дугайында доктаамалы-биле сөгүш салыр хүлээлгелер. Херээжен кадр-
ларын депшидерин өзүп турар аргаларын эки ажыглап, партия, совет,
ажыл-агый, профэвилел, комсомол органнарында, улус ажил-агыйнын
база культураның бүгү адырларында удуртукчу ажилдарже мурнакчы
херээженнерин дидим депшидерин партия, совет, профэвилел, комсомол
организацияларына ВКП(б) ТК сүмелеп турар.

Партия, профэвилел, комсомол организациялары, совет болгаш
ажыл-агый организациялары болза, ажилчы херээженнериниң ажил-
нын байдалын экижидериниң дугайында хун-бурунун сагыш салыш-
канын күштелдирип, үзүлгө нези херээженнерин уругларын кижини-
дериниң херээжен үргүлчүнүн дузаламчызын берип, уругларын болгаш
эмнедег чөдөрүнүн, хөй-нитиниң столоваларынын, дааранылга мас-
терскаяларынын, хеп чуур черлерин болгаш херээженнерин бажын
ажылып чингедип турар өске-даа амыдырал хандырылганың бүдү-
рүлгө черлериниң четкизиң улам-на калбартып, оларның ажилчы эки-
жидерин хандырар ужураат.

Бүгү-эвилелиниң Коммунисттик (большевиктер) Партиязының Төп
Комитеди херээженнерин Бүгү-делегей хүнү март 8-ти таварышты Совет
Эвилелиниң бүгү ажилчы херээженнеринге байыр чедирип, совет
херээженнер болза, коммунисттик тургузушкунун бүгү-ле адырларын
боттарының тургузуучу идепкейин улам-на бедилди, бистиң улус совет
социалисттик Төрээн чуртувустун күчү-шымалын быжыдады дээш моон
сонгаар-даа шылгарангай демисежиринге быжы-биле идеген турарын
илердип турар.

Н. В. Гогольдуң өлгөн хүнүндөн бээр чүс чыл болганын уткаан хурал

Март 3-те, Кызылдың И. В. Ста-
лин аттыг культура Бажынынга
улуг чогаалчы Н. В. Гогольдуң
өлгөнүндөн бээр 100 чыл болганын
уткаан хурал болуп эрткен.

ВКП(б) обкомунун пропаганда
болгаш агитация килдизиниң эрге-
лекчизи эш Курбатский хуралды
ажыткаш, «Гоголь—улуг орус-патри-
от» деп илеткелди кылары-биле
областың партия школазының лиге-
ратура болгаш дыл кафедрасының
эргелекчизи эш Решетниковка сөс
берген.

Эш Решетников илеткелинге
Н. В. Гогольдуң орус культураның
хөгжүдүзгө болгаш бүгү делегей-
ге ооң ужур-дузалааны дугайы-
ны демдеглээн. Улуг чогаалчының

кызыгаар чок ынакшып, чоргаарла-
нып, ырлап, йөрөп чораны төрөөн
чурт—нилээзи социализмниң чурту
болган.

Улуг чогаалчының тургузуп каа-
ны овуур-хевирлер: Маниловтар бол-
гаш Чичиковтар, Собакевичтер
болгаш Плюшкиннер буржуаз күрү-
нелерде ам-даа бар болуп турарлар.
Дарлакчы аңгыларын бужар-бах
үүлегедилерин илердеп көргүзе-
ринге Гоголь бүгү делегейин деп-
шилгелик кижилери-биле кады чурт-
тап демисежип турар.

Илеткел доозулган сөөлүндө ху-
ралга келгенерге Н. В. Гогольдуң
«Кадайланышкын» деп комедия-
зын национал театрын коллекти-
ви көргүскөн.

Чогаалчыга турсааткан делгелге

Областың Пушкин аттыг библио-
теказыне кирип кээрге, хөй кат
этажеркада эргежок номерны чыс-
кай салган, а оң кырында улуг
чогаалчы Н. В. Гогольдуң портре-
дин аскап турган. Ол дээрге, кай-
гамчыктыг улуг орус чогаалчының
мөңзүндөн бээр 100 чыл болган-
ына турсааткан ооң чогаалдары-
нын делгелгези, Ында «Диканька
чоогунда хуторга кезээлер», «Өлүг
сүнесинер» деп шүлүгелди болгаш
«Тарас Бульба», «Шинель», «Мир-
город», «Ревизор» болгаш чогаал-
чының өске-даа сурагыч номери
делгетинген.

Ол ышкаш, делгелгениң чанында
В. И. Ленинниң орустун улуг кри-
тик чогаалчызы В. Г. Белинский-
ниң болгаш улуг башкы И. В.
Сталинниң Гогольдуң дугайында
чугааларын база бижээш ас-
кылаан тур.

Н. В. Гогольдуң хүнүнге турса-
еаткан делгелгениң аразында
Н. Шипуновтун «Н. В. Гоголь» деп
алдарлык ному, улуг чогаалчының
литературлук чогаалдыга болгаш
театрга ынакшып эгелээни, ооң эң
баштайгы шүлүктери, балладалары
болгаш шинлери шупту бар турган.

Н. В. Гогольдуң кайгамчыктыг
чогаалдарының аттарын, кажан,
кажа бижээнин көргүзүп турар та-
блицалар номчулга залының хана-
зында чыскаай астынган. Кел-
ген номчулчулар сонугураан номер-
нының аттарын ол делгелген шя-
лип тыпкаш, тус-тус картонкаларга
бижитпишаан, улай-улай алгаш үдү-
рүп-ле турарлар.

Орус улустун улуг чогаалчызы
Н. В. Гогольдуң мөчээ-ле 100 чыл
болган оюнга оон чогаалдарының
делгелгезин Кызылдың А. С. Пуш-
кин аттыг библиотеказы элек ма-
чаар организациятап эрттирген.

Март 8-ке уткуштур

Бүгү делегейин херээженнери-
ниң хүнү—март сести Бай-Тайга
районун ажилчы болгаш колхозчу
херээженнери районун колхозтар
херээженнери, ажил-агый талазы-
биле быжыглаарыга калбаа-биле
кирип, колхоз бүдүрүлгезинге
күш-ажылчы херээжен кижжи буру-
зун кириштирер болгаш районун
ажыл-агыйнын социалисттик чары-
тылганы дүргедер сорулгаларын
күүседип тургаш демдеглээр деп
белеткенни турар.

Район колхозтарының бичин уруг-
лар ясилеринге дузалажыр дугайы-
нда Тээли суурнун чурттакчы хер-
ээженнери чоокта чаа эгелекчи са-
налдар үндүргөн. Ол саналдары
амыдыралга боттандырбышаан олар
«Тээли» болгаш Сталин аттыг кол-
хозтарда уруглар ясилеринге бичин
уругларын дыка хөй хевин болгаш
аяк-савазын дузалаан. Бо ажилга
район төвүнүн чурттакчы херээ-
женнери Дыртык-оол, Севил, Анай
болгаш Номчур олар мурнакчы ки-
ришкен.

Тээли суурнун чурттакчы херээ-
женнериниң ол эгелекчи саналын
МТС-тиң ажилчы болгаш албан

хаактыг херээженнери деткип, «По-
бочу» колхозта уруглар яслиниң
деиринге дузалажыр дугайында
хүлээлге алганнар. Колхозтарга
уруглар ясилери организациятап тур-
гусар талазы-биле Сталин аттыг
колхозта херээженнер чөвүлелиниң
даргазы эш Тырылаа, ында колхоз-
чу херээжен эш Чысымаа, «Мурнак-
чы» колхозта херээженнер чөвүле-
линиң даргазы эш Алаш олар идеп-
кейлик амыдап турар.

Ол ышкаш марттын сезин часка
тарылгага чедишкенин белеткел-
биле демдеглээр дээш ажилдар
калбарган. Районун ажилчы бол-
гаш колхозчу херээженнери колхоз
бүдүрүлгезинде, үрезин арыглаш-
кынында, туруг ыжын белеткээр
ажылдарда калбаа-биле кирип
турар. Районун «Мурнакчы» кол-
хозта эш Киймичке баштаткан ке-
сек колхозчу херээженнер тарылга
шөлүн чемишчидер болгаш оң ха-
раганын аштаар ажилдары чору-
дуп турар.

Ленин аттыг колхозта часка белеткел

Улуг-Хем районда Ленин аттыг
колхоз 1952 чылдын часка тарылга
компаниязынга эки белеткеннип
турар. Үрезин тараалар бүрүн
удунган болгаш көдээ ажил-агый-
нын чепсек-херекселдериниң сеп-
телгезин чедишкенин чорудуп

турар. Бо талазы-биле колхозтун
дарганы эштер Сагаан-оол, Олай
олар эки амыдап турар.

Колхозтун хову бригадир эш
Чолак-оол болгаш ында партбю-
лүктүн организакчызы эш Бүдүп
олар үлегерлип амыдап турар.

Таңды район Советиниң депутаты Зинаида Герасимовна Полу-
нина сонгукчуларын ортузунда хүндүлгө кижжи болуп турар.
Эш Полуннадан арга-сүме айтырып колхозчулар, ажилчынар
болгаш албан хаакчытар кажан-да дузаламчыны ап турарлар.
Чурукта: Ажилчы чоннарын депутаттарынын район Советиниң
депутаты Зинаида Герасимовна Полунина Сталин аттыг колхоз-
тун тракторизи эш Кара-оол-биле беседа кылып олур.
Чуруу А. Ермолаевтиң.

Партийжи амыдырал

Идея-политиктиг бедик деннелде

Танды районун Балгазында чеди чыл школанын чанында «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренириниң бөлгүмүндө (пропагандизи эш Уткин) болгаш «Элегес» совхозта чеди чыл школанын чанында (пропагандизи эш Корсуновский) бөлгүмдө кичээлдер бедик идея-политиктиг деннелде эртирип турар.

Ол ийи бөлгүмнериниң пропаган-дистери программныг материалдарын дынакчыларга чугаалап дамчы-дып бээрде кичээлдерге баш удур эки белеткедиг болгаш ханы бодап тургаш быжырып тургузуп алган тодаргай ажылчы планныг кээп турар. Олар кичээл бүрүзүн дириг, чынарлыг беседанын методиказы-биле чорудуп турар. Оон ужурундан дынакчылар беседата идеякейлиг кир-жиб-турар болгаш өөренип эрткен тема бүрүзүн эки шингээдиң ап турар.

Ол пропагандистер лекцияларны номчуп турар үезинде марксизм-ле-нинизмин классиктериниң чогаал-дарынага кол даянып турар болгаш кандыг бир болушкунарны дугайында деннелгелерин болгаш чижек-терин чечен чогаал литератураларындан ап турар. Чижээ, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» чеди дугаар бөлүмүнүң иштинден—февраль революциязынын соонда чурт-

тун иштинге байдал, Петроградка Ленинниң келгени» деп чүүлдү чу-гаалап тургаш, пропагандист эш У-ткин М. Горкийниң «Клим Самгин-ниң амыдыралы» деп романында ре-волюциянын улуг баштыңчызынч улус-биле ужуражышканын көр-гүскен, кижилериниң сеткил сагыш-тары хайнандырып турар өстөрни болгаш В. Маяковскийниң «Влади-мир Ильич Ленин» деп шүлүгүлин-ден үзүндүлерин номчуп турган.

Пропагандистер боттарынын ды-накчылары конспектилерин канчаар тургузуп турарын кичээлге ийи-биле хынап көрүп турар болгаш олар кичээл бүрүзүнге эки белеткедиг келирин болгаш беседаларга идея-кейлиг киржири олардан үргүлчү иеген турар. Бир эвес кандыг бир дынакчы материалды ханы шингээ-диң ап шыдамай барган болза, оларга тускай консультацияны кы-лып берип турар болгаш өскелер-ден чыдып каап турарлар-биле немел-де кичээлдерин чорудуп тургаш шупту дынакчыларынч билининиң чангыс аай чижектиг болур чоруун чедиң ап турарлар.

Ол бөлгүмнериниң дынакчылары кичээл санында чус хуу кээп турар болгаш кичээлдер бедик идея-поли-тиктиг деннелде эртип турар.

С. ТУШКОВ.

Ажылды улам экижидер

Улуг-Хем районун «УТКШ 25 чыл ою» совхозта партия эге орга-низациязынч өткөт-сонгудалыг хура-лынга коммунистериниң шүгүм-чүдөлинен илэрээн чептериниң узуткаар талазы-биле эге организа-ция боттуг хемчеглерин ап чорут-кан.

Совхозтун ажылчын, албан хаа-кычтарынын ортузунга 6 удаа илет-келдерин болгаш лекцияларны тыва, орус дылдарын кырынга кылып чоруткан. Бүдүрүлгенин яны-бүрү адырларында социалистиг чарны, калбарган. Ында агитхуудустары, хана солуннарны өй-шаанда үндү-рүп турар. Бүдүрүлгедө бүгү ажыл-чыннар ажыл-нормазын үргүлчү жыр күүседип турар боду берген. Беседалар, солун номчулгаларын агитаторлар үргүлчү кылып турар-лар. Ажылчын, албан хаакычтар

кижи бүрүзү 2-3 чедир солуннарны чагыдып алган. Партия эге организациязынч ху-ралына профивиле, комсомол ор-ганизацияларынч ажылынын дугайында айтырылганын чугаалажып, ол организацияларнын ажылында чептериниң илередиң, оларныч моон сонгаар чорудар ажылдары-ның дугайында тускай шиптирлер-ни үндүрүп турар.

Эге организация 3 кижини пар-тияның хураалына киртип алган. Партия хураалдары план ёзуугар өй-шаанда болуп, анда ажыл-агый удуртулгазында активиз илеткел-дери ап турар. Совхозта магазин-ниң болгаш столовананың ажылы ам экижээн.

Чептерини узуткаар дээш моон сонгаар оон-даа эки ажылдаза чо-гуур

В. БУДУГЕ.

Өөрөдиге үзөр чоруктарны болдурбас

Сүт-Хөл районун Хөлчүктүг сум-музунда партияның политшколазы бар. Ол школа тургустунганындан бээр элээн каш айлар эрткен болза-даа, кичээл дыка үр үениң иштинде болбайн келген. Сөөлгү үеден бээр политшкола ажылдап эгелээн. Ын-да 12 киж илэрэп турар.

Эрткен үениң иштинде политшко-ланын кичээлдер 11 удаа болган. Ол кичээлдер эки шынарлыг болгу-лаан. Политшколаның пропаган-дизи эш Бады-Чыргал кичээлдерге эки белеткедиг кээп, темаларын дынак-чыларга билдингир кылдыр ай-тып турар.

Дынакчылар кичээлдерге бедик сонургадыг кээп турар болгаш өөренип эрткен темаларын эки шин-гээдиң алыр дээш идеякейлиг өө-ренип турар. Эң ылангыя дынакчы-ларын иштинден суму Сөвдиниң депутатты эш Содунап болгаш май-

гың эргелекчизи эш Дагба олар чан-гыс-даа кичээл шагы үспейн турар болгаш эки өөренип турарлар.

Ындыг болза-даа, политшколаның ажылында чептер баса бар. Ком-мунист эш Быштак-оол кичээлдер шагын чогуу үспейн кээп турар бол-за-даа, оон өөрөдигезиниң шынары куду, чүвени билип алыры кыдыра болуп турар. Ынчаарга политшко-ланың дынакчызы эш Хербаа мынча-га чедир чангыс-даа кичээлге олур-жуп көрбөз. Чамдык эске дынак-чыларынч талазындан кичээл үе-зинде ийи, бир шактарын үзүп ту-рар чүүлдер база бар.

Ынчангаш моон сонгаар кичээл үзөр чоруктарны болдурбас болгаш политшколаның ажылы бедик идея-политиктиг деннелге тургузар чорук чугула.

О. СЮР-ООЛ.

Пропагандистерниң семинары

ВКП(б) Тес-Хем райкому чоокта чаа «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу кур-зун» өөренип бөлгүмнерин, полит-школаларын болгаш И. В. Сталин-ниң допчу биографиязын өөренип бөлгүмнеринч пропаган-дистериниң семинарын эртирген. Семинарга тус-тус бөлгүмнерге болгаш политшко-лаларга кичээлдерин канчаар чору-дарынын практиктиг айтырылганын чугаалашкан болгаш ажылды дур-жулгазын солушкан.

Дуржулга солушкунундан илэрэ-ни болза, районда беш политшкола-лардан Молотов аттыг колхозта по-

литшкола (пропагандизи эш Кара-Хуна), Сталин аттыг колхозта полит-школа (пропагандизи эш Миндирия) эки ажылдап турары илэрээн.

ВКП(б) райкомунун ажылдакчы-лары болгаш районда ажылдап турар тускай эртемниглер семинарның ды-накчыларына тускай план ёзуугар лекциялар номчаан. Ынчангаш түн-дө «партия чырыдышкынынч кичээлдериниң идеялиг деннелде бе-диктер дугайында» илеткел-биле се-минар бодунуң ажылын дооскан.

О. БИЧЕ-ООЛ.

Кичээл болбастан

Эш Сталинниң биографиязын өөренириниң бөлгүмүн Кызыл хоор-ай көдээ ажыл-агый техникумунда 1951 чылдын күзүндө-ле тургускан.

Оон бээр элээн үр үелер эрткен, а бөлгүмүн кичээли чангыс-даа катап болбаан. Кичээлдин болурун дынакчылар улуг күзөлдө-биле манап турар.

Бөлгүмүнүң томуйлаткан пропаган-дизи эш Кантрашев болгаш көдээ ажыл-агый техникумунда пар-тия эге организациязы бөлгүмүнч ажылын чорутпайн турары-биле ВКП(б) Кызыл хооркомунун VI пленумунун доктаалын күүсетпейн турар-дыр.

М. ЛАЙЗАА.

Областың бешки комсомол конференциязы

Областың V комсомол конферен-циязы февралың 24-те ажытынгаш, 26-да бодунуң ажылын дооскан. ВЛКСМ обкомунуң өткөттүг үениң дургузунда чорудуп келген ажылы-ның дугайында ВЛКСМ обкомунуң секретары эш Алдын-оолдун кылган өткөт илеткелиниң болгаш ревизия комиссиязынч өткөдунуң дугайында конференцияга санал шүгүмчүлөп кылган төлөөлөр ВЛКСМ обкомунуң ажылынга турган чептериниң ийи-биле шүгүмчүлөп илереткен бол-гаш ол чептерини узуткаар ду-гайында боттарынын тодаргай са-налдарын бергенер.

ВЛКСМ Улуг-Хем райкомунуң секретары эш Болдашкын бодунуң саналына ВЛКСМ обкомунуң сек-ретарыларынын болгаш ажылдакчы-ларынын ВЛКСМ райкомнарынга болгаш эге организацияларга бар-гаш ажылга практиктиг дузаны эвээш көргүзүп турарын шүгүмчү-лээн.

— Бир эвес ВЛКСМ обкомунуң ажылдакчылары болгаш секретары-лары комсомол райкомнарынга бол-гаш эге организацияларга чораша оларынч ажылынга практиктиг ду-заны көргүзүп турган болза, обла-стың комсомол организациязы өткөт-түг үениң дургузунда өткөт илет-келде түнөп турар чедишкын-дерден артык чедишкыннерин чедиң алган турар ийик, ВЛКСМ обкомунуң секретарылары сургакчы-ладың үндүрер төлөөлөргө кылыр ажылдын дугайын эки айтып бер-бейн турар, ынчангаш ВЛКСМ об-комунуң чамдык төлөөлери райком-нарга, эге организацияларга чеде бергеш боттуг дуза көргүзүп шыда-вас, чүгө сан-түнер айтырып би-жи алырынга өйлежир турган.

Ылангыя ВЛКСМ обкомунун ин-структорлары эштер Санаа, Поляков олар Улуг-Хем району дыка үр үе-нин дургузунда обкомунуң төлөөзи болуп сургакчылап турганын. Олар райкомунуң болгаш эге организа-цияларынч ажылынга боттуг дуза көр-гүзүшкөн. Оон туржук ВЛКСМ обкомунуң секретарылары эштер Ал-дын-оол, Мохов олар бистинч район-га каш-даа катап чораннар, ынчал-за-даа бистинч ажылыныска кончут эвээш дузалааннар. Оон ангыда ВЛКСМ обкомунуң бюрозун хөй-ле калбак доктаалдар үндүрүп турган, а ол доктаалдар райкомнарга кон-чут озалдаашкын-биле бөлүк-бөлү-чүлө чеде бээр, ынчангаш оларны шуптузун боттандырып күүсөдир аргажок болуп турарындан хөй-ле кезин күүсөлдө чокка артып каап турар. ВЛКСМ обкому күүсетинмес хөй доктаалдар үндүреринче хандык-пайн, чер черге комсомол ажылын боттуг удуртуп, дузалажып турган болза, улуг ажыктыг болуру чугаа-жок турган.

ВЛКСМ Чаа-Хөл райкомунуң сек-ретары эш Удуур-оол ВЛКСМ об-комунуң секретарыларынын өткөттүг дургузунда Чаа-Хөл району ком-сомол ажылынын дугайында чан-гыс-даа катап сургакчылап барба-анын, обком ажылдакчыларынын практиктиг дуза көргүспейн кел-генин чугаалаан.

— ВЛКСМ обкомунуң чамдык ажылдакчылары бистинч району ан-гы-ангы үелерде чоругулааннар. Ын-чалза-даа оларнын ол чоранын ёзу барымдаалаашкыны болган. Олар чүгө командировка бижинде айтык-кан хуусаазын эртиргеш чоруй бар-ганнар. Чоруп тура бистинч чүн ча-зып турарыныска, бисте кандыг чеп-тер барын безин айтып бербейн чоруй барганнар.

Бистин аныктарыныска база ком-сомол ажылдакчылары бистер обком секретарыларын бүдүн чартык чыл иштинде манап келген бис, ынчалза-даа олар биске келбээнер. Адак соонда эш Алдын-оол бисче телефо-нааш, секретарыларынч бирээзи Ка-ра-Суг суурунга баар деп сагындыр-ган. Секретарынын келирин барык-ла ай хире манаан бис. Оон соонда комсомол обкомунуң ажылдакчызы эш Кухаркина чедиң келген. Кухар-кина чүгө илеткел кылгаш, Кызыл-че элп чана берген.

Ындыг байдал-биле эптежиң бол-бас. Обком төлөөзиниң районуга шынгыны, ханы ажылдаашкыны ком-сомол ажылын экижидеринге улуу-биле дузалаар.

Комсомол ажылдарынч эки дур-жулгаларын ВЛКСМ обкомунуң ба-за «Тываның аныктары» солунуң непередиң калбартайн турганын ВЛКСМ Чөөн-Хемчик райкомунуң секретары эш Малышев бодунуң са-налынга чугаалаан.

— Комсомол ажылынын дуржул-газын өөренип турар болзувусса, ам обкомунуң шиптир бүрүзүн амы-дырал кырынга чедишкынниг бот-тандырып болур бис. Ынчалза-даа, ол чугула херекти обком кылбайн турар. Бижик билбес чорукту узут-каарынч эвээш эвес дуржулгазы кыянган. Ол дуржулганы өөрени-рин болгаш непередиң комсомол обкомундан организаставайн турар.

Обком амдызында чүгө өөретин-ген кижилериниң санынч дугайын сонургап турар боордан ангы, ол ажылы ам-даа ханылап кирбейн турар.

Өске чижектен ап көрээлиңер. Илеткелчиниң чугаалааны ырылар байырлаалдарын баштайгызы ын-ды-ол чедишкынниг болбаан. Об-ком ол чедимче чок чоруктуң чыл-дагааннарын тодаргайлап, эң дээр-районун дуржулгазын көргүзөр ужурул турган. Оон орунга сүмө-лөп, хүлээдиң, негеп турар сүртен-гит телеграммалар чорудуп турган. Ырлар байырларынын ийигизи ба-за-ла эки болуп эртпээни ынчангаш таварылга эвес. Ол массалыг ажыл-га 7 муң эвес—оон-он муң аныак оолдар, кыстар киржир ужурул турган.

Бистер ВЛКСМ обкомундан эмни эртир хөй доктаалдарны ап турар бис. Ынчалза-даа оон эки дуржулга тыывылбас. Бистерни чүгө чепте-сүүдлеринч чижээге өөредип турар. А ону шын большевикчи метод деп санап болбас.

Комсомол ажылынын эки дур-жулганы «Тываның аныктары» база-ла неперетпейн турар.

ВЛКСМ Кызыл хооркомунуң сек-ретары эш Плынина ВЛКСМ об-комунуң кадрлар-биле ажылынга улуг чептер турганын илереткен.

— Комсомол хооркомунуң ажы-лынга улуг чептер тургулаан. Оон чылдагааны обкомуну хоорком-ну кошкак удуртуп турары, кадр-лар-биле ёзулуг ажылды чок бол-луп турары болур. Сөөлгү чартык чылдын дургузунда хооркомга 3 бирги, 2 ийиги болгаш 3 школар талазы-биле секретарылар, 4 кыл-дистер эргелекчилери солукчулаан. Кадрларны өөредириниң, оларны-биле кызыкмакык ажылдарынч улуу, харын обком кадрларын бир черден бир черге «солуп каап» тур-гулаан.

Кадрларны шилириниң болгаш таарыштыр тургузарынын чазыгы-рынч дугайында хейнү-ле чугаа-лашкан. Ынчалза-даа шүгүмчүлө-диг чазалгаларын обком болгаш оон бюрозун өөренип көрбээн. ВЛКСМ обкомунуң чаа составынч чоккук сорулгазы—комсомол кадр-ларын шилип алырын, таарышты-рып тургузарын болгаш кижизиде-рин шиптирлеин-биле экижидери болур.

ВЛКСМ обкомунуң ажылдакчы-ларынын чанында турар Кызыл райкомунга безин барбайн, оон ажылынга боттуг дуза көргүспейн турганын, обкомунуң бюрозунуң ажылынын дугайын ВЛКСМ Кызыл райкомунуң секретары эш Колаев бодунуң саналына демдегелээн.

— ВЛКСМ обкомундан дузаны бис ыраккы районнардан хөй эвести ап турар бис. А кажан ВЛКСМ об-комунуң ажылдакчылары району келгенде, оларынч ажылынын түн-дө барык-ла көзүлбөс болулар. Солун чагылашты чорудуп турар үеде биске эш Лебедев келген. Ол, дыка хөй колхозтарга болгаш суур-ларга чораян, ынчалза-даа чангыс экземпляр солун чагыдарында-даа дузалашпаан.

ВЛКСМ-нин область комитеди-ниң бюрозунуң ажылынын дугайын чугаалаккап тур мен. Бюро кежи-гү мен бодум безин хөй чүве кыл-баан мен. Харын бюрозун өске ке-жигүннери база-ла чер-черге ховар баргылаар, комсомолчуларынч бол-гаш аныктарынч амыдыралын ба-гай билер болуп турарлар.

Бистер бир эвес чер-черге болган чок-ла барып, аныктарынч амыды-ралын эки билип ап турган болзу-вусса хөй санынч, нинти доктаал-дар эвээш турар, оларнын ажы-улуг болуп турган. Чамдык бю-ронун ажылынга коллегиялдыг чо-рук чок тургулаан. Чижээ, мурун-да ВЛКСМ Эрзин райкомунуң сек-ретары турган эш Янгутовтун ажы-лынын дугайында айтырыгы, ка-жан херектин ужурун колдуунда-ла секретарылар шиптирлеп каалкан-да, ынчан бюрга чугаалажып кө-рү-биле кириген. Обкомунуң чаа сон-гудар бюрозун ол чазыгынын дап-кылаавас ужурул.

Шагаан-Арыг МТС-те комсомол комитетиниң секретары эш Капу-стина МТС-терде комсомол органи-зацияларынын ажылын боттуг удуртурунче комсомол обкомунуң болгаш райкомунуң сагыш салбай-ны турарын шүгүмчүлээн.

— ВЛКСМ обкомунуң секретары эш Алдын-оол өткөт илеткелинге МТС-терниң комсомол организа-цияларынч ажылын кончут кызын көргүскөн. Ол болза, ВЛКСМ об-кому ол айтырыгы барык-ла херекке албайн турарын херечилеп турар-дыр.

ВЛКСМ райкомунуң чамдык ажылдакчыларынын адресинге че-мелээшкын кылыры күзөңгидир. Секретарь эш Болдашкын биске ба-

рып көрбээн. Комсомолчуларнын амыдыралынч дугайын сонургаар байтыгай, бистинч мастерская-ыс-тың безин кайда туруп турарын билбес.

ВЛКСМ обкомунуң чаа составы МТС-терниң комсомолчуларынч улуг кичээлгеини салыры эргежок чугула.

ВЛКСМ Өвүр райкомунуң сек-ретары эш Чондан-оол бодунуң сана-лынга ВЛКСМ обкомунуң сек-ретарыларынын болгаш ажылдакчы-ларынын Өвүр районуна хаяа барып, эвээш дузалажып турарын шүгүм-чүлээн.

Туранның чеди чыл школазынч директору эш Мучаев школачы урууларын кижизидеринге, херекти номнарнын тыва дылда ховар бол-луп турарын чугаалаан.

— Уруулар-биле кижизидилге ажылын экижидериниң айтырыл-ганын ВЛКСМ обкому болгаш рай-комнары кошкак чоруткан. Обла-стың школарынча четчир санынч уруулар литературазы чок болуп турар. Совет чогаалчыларынч уруу-ларга таарыштырган эң эки номна-ры тыва дыкче очудуртумнаан, парлатынган чаа номнар садып ал-дымайын турар. Бистин чогаалчы-ларыныска уруулар дугайында эвээш бижип турарлар. Урууларынч бот-тывыңгыр уран-чүүдүнү эки репер-туарлыг чындыларынын чок болуп турары урууларынч чогаалдыга ажылынга дыка шаштыктап турар.

Комсомолдун политчырыдышкы-нын идеялыг деннелде бедидер талазы-биле ажылдарынч четпезин ВЛКСМ-нин Танды райкомунуң секретары эш Воробьев бодунуң са-налынга чугаалаан. Оон чугаала-ны болза:

— Политиктиг чырыдышкын ду-гайын бистер хөй-ле чугаалажып, эвээш эвес шиптирлерин үндүрүп, чөвүлөт хураалдарын кылып турган бис. Кичээлдерин үзүлгенинч факт бүрүзүн райкомга бүрүткөп ап турар бис. Ынчалза-даа кичээлдер-иниң утка-шынарныч ханылап кир-бейн, пропагандастың беседата бүрү-зүнчү идеялыг деннелде доктаамал бедидери дээш демисешпейн турар бис.

Аныктарынч политиктиг чыры-дышкынын херээн чамдык ажыл-агый черлеринч удурткучу-лары шын эвес көрүп турар. Чи-жээ, ыныш ажыл-агыйнынч директо-ру Потапын комсомолчу Нико-лаеваны ВЛКСМ обкомунга болган пропагандастың семинарына 10 хо-нук эртиргени дээш хемчег хүлээ-кен. Ол ышкаш фактылар эвээш эвес.

Чаа-Хөл районун Кызыл-Даг су-музунда чеди чыл школазында баш-кыларынч комсомол эге организа-циязынч секретары эш Тешукова бодунуң саналына ВЛКСМ об-комунуң болгаш райкомунуң башкы-лар ортузунга ажылды багай органи-заптап турарын шүгүмчүлээн.

— Бистин школада аныак комсо-молчу башкылар хөй. Ынчалза-даа школаның дирекциязы комсомолчу-лар-биле харылааны тутпайн, баш-кылар-биле кижизидилге ажылын чорутпайн, харын-даа чамдыкта оларнын ажылынга шаштык болуп турар.

Улус өөрөдигезиниң область килдизи болгаш ВЛКСМ обкому башкы кадрларын шилип алырынга кичээлге салбайн, оларнын-биле ажылдавайн турар.

ВЛКСМ Бин-Хем райкомунуң сек-ретары эш Сербеников ВЛКСМ обкомунуң комсомолдун чер-черде ажылын эки билбейн турарын, эле-лекчи саналдарын дөткөп, ону ажыл херек кырынга боттандырып органи-заптавайн баарын шүгүмчүлээн.

— Эш Алдын-оолдун илеткелин-де чамдык барымдаалар ажылдын херек кырында байдалы-биле дүүш-пейн турарын чер-черде ажыл херектин дугайын билбезин чугаалап турар-дыр. Чижээ, Василий Плот-никийнин удуртканы комсомол-аныктарынч трактор бригадазы дүшкен деп илеткелчи чугаалаан. А херек кырында бригада бар бол-гаш тарылганы бригада чогуур ху-саазында эртиргеш, мал ажылынга херектезээр 300 центнерден ажыг бедик шынарлыг мал чемин белеткээн.

Областын аныак малчыларына кыйгырыгы комсомол райкомунуң инициативазы-биле эрткен чылын хүлээп алган. Комсомол обкому ол инициативаны дөткөп, чүүлдүг деп бадылаан. Ынчалза-даа ажыл оон ылай чорутумнаан.

Бай-Хаак ортумак школаның улуг пионер вожатыны эш Сергиенко комсомол обкомунуң талазындан пионер ажылын боттуг удуртпайн, пионер кадрларын шын шилип ап өөретпейн турарын шүгүмчүлээн. Оон чугаалааны болза:

— Бистин школанын пионер дру-жиназынын амыдыралына ВЛКСМ ТК-нын VII пленумунуң доктаалы дыка хөй чаз чүүдөдери берген. Ын-

чалза-даа ВЛКСМ обкому ВЛКСМ ТК-нын VII пленумунуң доктаалын үгүүсөдириниң талазы-биле ажылды кошкак удуртуп турар. Декабрыде ВЛКСМ обкомунуң бюрозунга мээң өткөдүмү дыйнааш, чепте-стерни айткан, ынчалза-даа кол чү-ве—бар болуп турар чептерин практикка кырынга эдеринге кым-даа дузалааан.

ВЛКСМ обкомундан дыка хөй айтышкыннар улуг озалдаашкын-биле кээп турар. Чижээ, «Пионер-ская правда» солунуң призаңге дыка маргылдаашкын чорудар дугайында саавырын бис чүгө конферен-циянын муруну чартында алган бис.

ВЛКСМ обкому улуг вожатый кадрларын шилип алырынга бол-гаш өөредиринге кошкак кичээлге салып турар.

Эрткен чылдын күзүндө вожатыйларынч область семинарын эр-тирген. Оон бис чаа чүнү-даа ал-баан бис, чүге дээрге, биске эрткен чылдын семинарына номчулгала-н ол-ла лекцияларны база катап ном-чаан.

ВЛКСМ Улуг-Хем райкомунуң секретары эш Даштанов комсо-мол обкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизиниң лекция про-пагандазынын ажылын чептеп удур-туп турарын база «Тываның анык-тары» солунунч ажылында чепте-стерни шүгүмчүлээн.

Эрзин районун «Кызыл сылдыс-колхозта комсомол эге организа-циянын секретары эш Шура кол-хозта комсомолдун политөөредилге-зиниң дугайын чугаалаан.

— Бо чылын бистин колхозка ком-сомолчуларынч болгаш аныктарын политиктиг чырыдышкынын элээн экижээн. Эге политбөлгүмдө 14 комсомолчулар өөренип турар-лар. Пропагандист эш Сендеш-оол кичээлдерин кончуг солун болгаш утка-шынарлыг кылдыр эртирип турар.

ВЛКСМ обкомунуң ажылдакчы-лары бистин колхозвуска докта-амал барып, чептериниң айттып бер-ип, оларны эдеринге дузалап ту-рары күзөңгидир. Ынчалза-даа ВЛКСМ обкомунуң ажылдакчыла-ры эштер Санаа, Хемер-оол, Блюнов олар Сарыг-Булуңга келсе-даа, район төвүндө үш километр хире черде туруп турар бистин колхозка барбааннар.

Кара-Суг суурда комсомол ком-итетиниң секретары эш Котов боду-нун саналына ВЛКСМ райкомунуң болгаш обкомунуң бүдүрүгө черлеринде комсомол организа-цияларынч ажылын боттуг удуртпайн, оларнын ортузунга социалистиг чары-тыны калбартырын организаста-вайн турарын шүгүмчүлээн, моон сонгаар обкомунуң чаа сонгудар со-ставы бүдүрүлгедө комсомол органи-зацияларынч ажылын боттуг удуртуп, дузалажырын негээн.

Чаа-Хөл районун колхозтарына отчёттук хуралдарнын эрткени

Чаа-Хөл районун көдээ ажил-агый артельдеринин отчёттук хуралдары эки белеткелик болгаш улуг көдүрлүүшкүнүг байдалга эрткен. 1950 чылга бодаарга 1951 чылда районун колхозтары органдас, ажил-агый талазы-биле дыка быжырган болгаш ажил-агыйнын тус-тус адырларында ажилдап турар колхозчулар дыка хөй күш-хүнерин ажилдап ап, хөй олча-ажыктарны ап турар.

Ам колхозтар чаксы тарылга белеткелдин чорудуп, чепсек-херекселдерин септелгезин, үрезин уруушкунун болгаш арыглаашкынын чорудуп турар. Бодуп эрткелден отчёттук хуралдарга колхозтарнын ажилында четпестерин шыгыгызы-биле илереткен. 1951 чылдын чаксы тарылгазынын планын колхозтар күүсеткен-даа болза, агротехниктиг чурумну кошокка сагаан. Оң хараазы-биле тараанын үнүш, дүжүдү куду болган. Бир гектар шөлден 12—14 центнер дүжүттү алып турган, чүгүле 5—7 центнер дүжүттү алган. Ол ышкаш тараанын чыгы ажаалгазынче кичээнгей салдырмаан.

1952 чылдын чаксы тарылгазына белеткелдер кайы-даа колхозтарда кончуг оожум темпи-биле чоруп турар деп отчёттук хуралдарга колхозчулар илереткен. Тарылганын чепсек-херекселдеринин септелгезин, үрезин арыглаашкынын оожум чоруп турарда, колхозтарда быжыгалаан агрономнар, колхоз даргалары сагыш салбайн турар. Колхозтарнын отчёттук хуралдарына санал берген колхозчулар ажил-агыйнын тус-тус адырларында бар четпестерин илереткен болгаш моон сонгаар канчаар ажил-агыйнын дугайында боттарынын сүмелерин бергенер.

Ам сорулга болза, отчёттук хуралдарга илерээн четпестерин моон сонгаар узуткаар дээш, аныяк колхозтарнын ажил-агыйнын үлам хөгжүдөр дээш ажилдаары болур.

Г. БАЛЧИР.

Район активинин чөвүлел хуралы

СМГ-АКСЫ (телефон-биле). Бо чылдын февральдын 27-де Сүт-Хөл районун партия, совет активинин көдээ ажил-агый мурнакчылары-биле катышкан чөвүлел хуралы болган. Ол хуралга шупту 70 кире кижилер олурушкан болгаш районун 1951 чылда социалисттик чарыжынын күүселдезинин түнөөлдеринин алымында ВКП(б) райкомунун секретары эш Агбаан илеткел кылган.

Районун мурнунга салдырган ажил-агыйнын чугула сорулгалары күрүнеге тараа дужаарынын, эт, дүк белеткелдин база мал өстүреринин 1951 чылда планин районун ажилчы чоннары долдур күүседип, социалисттик чарыжтын хүлээлгелерин күүсеткенин болгаш

оон ынай культура тургузуушкуну, кадык камгалалынын талазы-биле улуг чедикшиинерин чедип алганын илеткелди демделгезин.

Чөвүлел хуралга 12 кижилер санал берген. Олар районун ажил-агый болгаш культура тургузуушкунун талазы-биле 1951 чылда чедип алган чедикшиинерин демделген база четпес турган ажилдарын илереткен болгаш 1952 чылда планинны күүседип дугайында тодаргай саналдарын берген. Ол чөвүлел хуралдан Чөөн-Хемчик районун ажилчы чоннарын 1952 чылда социалисттик чарышка кыйгыргаш, тодаргай хүлээлгелерин алган болгаш социалисттик чарыштын комиссиясын тургускан.

Г. КОМБУ.

Мурнакчы хойжу

Чаа-Хөл районун «Бай-Булун» колхозунун хойжузу 53 харлыг херезген М. Кожая колхозтун 115 хойларын эки ажаап, када-рып турар. Хойнун одар-белчирин, өдөк-кыштан, чемин шын таарыштырып келгени-биле оң хоюнда чагыс-даа арп баксыраан хой чок, шупту семис шырак.

Хүндүс катарда төрүүр четкен хойларын үргүчү көрүп харагаланды чорур, дүне өг-бүленин улузу-

биле эдчежип дежурнылап тургаш, төрөөн 87 хойнун 87 хурагацын бүрүн камгалап алган.

Хойжу Кожая Бел даанын одарларын хойларынга ээлчештир олардып турар. Чаш малга болгаш төрөөн хойга бээр сигенин кыштагда четчир кылдыр белеткен алган. 115 хойдан 120 хураганын дорукур алып мен деп эш Кожая хүлээлге алган ажилдап турар.

Р. ХУНАЙ-ООЛ.

Чаш малды менди ап турар

Барын-Хемчик районда «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозтун хойжузу Комбужап нитинин малынын өздүдөш дээш кызымак ажилдап турар. Оң кададында хойлар кидин-не түлүктөн төрүп эгелээн. Төрөөн 45 хойнун хураганнары менди алган.

Эш Комбужап ам чаш малдарын эки көк сигенин-биле азырап турар.

Т. ООРЖАК, Д. СААЯ.

АНЫЯК КОЛХОЗТУҢ ОЛЧА-АЖЫЫ

Эрзин районда «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агый артели мал болгаш чер ажилдарындан элээн олча-ажыкты эрткен чылын алган. 1951 чылда колхоз кежигүнери 24209 күш-хүннерин ажилдап алган. Колхозтун нити олча-ажы акша-биле 183530 рубль болган. Колхозчуларын күш-хүннерин шупту 90 ажыг муң рубль онаашкан болгаш бир күш-хүннеге 4 рубль болган. Ол ышкаш көдээ ажил-агыйнын

дыка хөй продуктуларын колхозчулар улешкен. Колхозчулар чылгычы Майдыр 478, баянчы Маалай 318, Кыргыс Ижи 314 күш-хүннерин ажилдап алганнар.

Колхозтун нити олча-ажынын элээн өздүдөш болганы-биле колхозчуларын материалдыг амдырал денвени хүн-бүрү өзүп турар.

К. НИОРЗАТ.

Колхозтарнын малы төрүп турар

Улуг-Хем районун Көк-Чыраа мурнууда улгатыр катыштырган нити аттыг колхозтун хой, өлкүзү идин-не төрүп турар. Колхозтун 81 төрөөн хоюнуң 81 хураганын, 26 өшкүнүн 30 анайын менди алган, өстүрүп турар.

Шээр мал фермазынын эргелекчи-зи Солаан-оол, фермада партия бөлүүнүн организакчысы Көк-Хыс, мал

эмчизи Койнова олар төрүүр малдарын болгаш чаш малдарын ажаалгазынче улуг кичээнгейин салып ажилдап турарлар.

Ол ышкаш Эйлиг-Хемде Сталин аттыг колхозтун малчылары Сендажы, Опан олар чаш малдарын менди ап турар.

АДА-ИЕЛЕРНИҢ ШКОЛА АЖЫЛЫНГА РОЛЮ

Өөреникчи урууларнын өөредилгезинин эки түнөөлдүг болурунга бир кол чугула чүүл болза, ада-иелернин талазындан урууларын өг-бүлөгө чөп кижизидери болур.

Бир эвес ада-иелер уруг-дарынын дугайында үргүлчү сагыш човап, оларнын өөренип турарын хайгаарап, өөредилгеге эргежок чугула чүүлдерин бүрүн хандырып, башкылар-биле быжыг харылааны тудар болза, ындыг ада-иелернин уруулары эки өөренир дээрзи маргылдаа чок.

Ол дугайында бистиң школары-выстын муриакчы ада-иелеринин дуржулгазы тодаргай көргүзүп турар. Бо талазы-биле Улуг-Хемнин Арыг-Узүү чеди чыл школазынын ада-иелеринин талазындан урууларынын өөрениринге канчаар дузалажып турарын көргүзүп болур.

Бистиң школанын өөреникчилеринин Дюкова, Верещагина Рехлова, Лобанова, Морта, Аньибанак, Ойду, Намчын-оол дээр ышкаш ада-иелери урууларынын дугайында үргүлчү сагыш салып турарлар. Олар урууларынга бот-кичээл кылдыр стол, чарыктын тускайлап берип, ада-иелерден хандырга чогуур өөредилгенин херекселдери-биле хандырганнар. Оларнын урууларынын идик-хеви кезээде арыг-илги чсруур. Олар урууларында шын болгаш быжыг хүн режимин тургузуп, кайы шактарда удуурул, кажан онаалга күүседирил, кажан ада-иелеринин бажын ажылынга дузалажырыл, кажан хостуг ойнаарыл

дээр чижектиг шактарын шын хуваап тургускаш, оон хажык чок күүселдезинге шынгы контрольду боттандырып турарлар.

Оон түнөөлинде ол ада-иелеринин уруулары өөредилгезинге үргүлчү отличниктер болуп турарлар. Оон-биле чергелештир, уруг-дарынын өөредилгезин хайгаарап көрбөс, оларнын бажын кижизидилгезин нетпес боттандырып, школа-биле харылааны мырыңай тутпайн турар ада-иелер бисте база бар. Шак ындыг ада-илерге Сарыгбай, Делгержик, Дары-Сюрюн, Блинов, Клименко, Вохмий олар хамааржыр. Оларнын уруулары кичээлге үргүлчү озалдап келир ийикле улдунар түнөөлинде болгаш хүн-бүрүнүн кичээлдеринге үргүлчү багай демдектерин ап турарлар.

Ынчаарга школаның дирекциязы, бүгү башкылар коллективин үстүнде уруулары багай өөредилгелиг ада-иелерге хамаарыштыр чогуур хемчеглерин ап, урууларнын бажын ажылынга дузалажырынын, өг-бүлөгө кижизидилгени боттандырынын дугайында педагогиктиг сүмелерин хөйү-биле берип келсе-даа, херектин байдалы амдыгаа чедир экиживейн турар.

Ол чорук ук ада-иелернин талазындан коммунисттик нитилелдин келир үдеги тургузуучулары — чаш салгакчыларнын кижизидилгезинче сагыш салбайн турарын айтып турар.

В. БУДУГЕ.

Тудуг ыяжынын шынарынче кичээнгейин улгаттырар

Эрзин районун Качык сумузунда «Совет кызыгааржы» колхоз 1952 чылдын тудуг ыяжынын белеткелдин элээн шапкын чорудуп турар. План өзүгээр 5000 чудукту белеткээр тургаш, ам 5330 чудукту белеткээн. Тудуг бригадазында ажилдап турар 64 кижиден 33 кижилер ыяшты кезип белеткешпасаан, тудуг шөлүнчө сөөртүп турар.

Ындыг болза-даа, тудуг ыяжынын санын сүргөш, шынарын бодавайн турар чүүл бар. Бүгү белеткээн ыяштын 30 хуу хирези тудугга таарышпас—чинге, ыргак болуп турар. Бо дугайында тудуг бригадазынын бригадирин эш Белчир-оол хайгаарал салбайн турар. Бо талазы-биле районда көдээ болгаш колхоз тудуунун

килдизи техниктиг дузаламчынын шутт көргүсөйи турар.

Тудуг ыяжы белеткеп турар колхозчуларнын ортузунда агитас-массалыг ажил чорувайн турар. Тук, лозунг, хана солуну, агитхуудус чок, номчулга, беседа чорувайн турар. Колхозта партия эге организациязнын секретары эш Кижээ, комсомол эге организациязнын секретары эш Куржап олар бо дугайында ажил чорутпайн турар.

Тудуг ыяжынын шынарын экиживейн, белеткелчилер ортузунга агитас-массалыг ажилды организастаары, күш-ажылдын сагылга-чурумун динчидары тергин чугула.

К. ӨЛЗЕЙ.

Ниров аттыг колхозта

Сүт-Хөл районда Киров аттыг көдээ ажил-агый артелинин Ар-Ойда тудуг бригадазында 125 кижилер тудуг материалдары белеткеп ажилдап турар. 1331 чудукту кезип белеткээн болгаш сөөртүп турар. Белеткелдинге тудуг ыяштарын сөөртүрүнге чүс аял ажилдап турар.

Тайгада ыяш белеткеп турар колхозчулар 1800 кубометр тудуг материалды ыяшты март 15-те доозар

дээш боттарынын аразында социалисттик чарышты салып алган ажилдап турарлар.

Ында суму Советинин депутаттары-колхозчулар Сендий, Серет-Дамба, Бидир-оол, Лопсан-оол олар эң мурнакчы ажилдап, хүн-бүрүнүн нормазын бүдүн чартык катап ажыр күүседип турарлар.

М. ДАЖЫ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Утундурган участок

Чөөн-Хемчик районда «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агый артелинин Хову-Аксында бир бригадазы бар. Ында колхозчулар элээн хөй кижилер чурттап, ажилдап турар. Олар амдыралдан дыка хоорук турар. Чүл дие барык ийи чылдын дургузунда оларга кандыг-даа илеткел, лекция болгаш беседа чорудуп көрбөэн. Ол бригаданын чамдык кежигүнери нити план күүседир дээш өзү барымдаалап ийи, чагыс солуннар чагыдып алган болза-даа, оларнын ол солуннары ээлериңге-даа келбес колхоз төвүнде чыдып турар ийикле азы анаала сураг чок чидип турар.

Ол бригадада херезженер болгаш комсомол ажилы шутт чорувайн турар. Бүдүн чылдын дургузунда колхоз төвүндөн ол бригадага херезженер организациязны-даа, комсомол эге организациязнын секретары-даа кезип көрбөэн. Ында херезженерин болгаш комсомолчуларнын хуралдары чыл иштинде чагыс-даа удаа болуп көрбөэн.

Шак ындыг байдалдарнын түнөөлинде ол бригадада күш-ажылдын сагылга-чуруму сандалар дүшкен, бригаданын кежигүнери кандыг-даа боттук кылган ажил чок, харын колхозтун аял-хөлгезин боттарынын хууда чорунга ажилдап, одаар ыяш сөөртүп, андан диннеп мунарынга өйдөжиң турар. Ол бригада чаксы тарылгага белеткеп ажилдарын чорутпайн турар. Ында 30 гектар черин таразын ам-даа бастырттырмаан.

Колхозтун бир бригадазы шак ындыг байдалдыг чурттап турунда колхоз баштаар черинин даргазы эш Настык-Доржу болгаш ында партия эге организациязнын секретары эш Бора-Көже олар колхоз төвүнде сагыш тайбың савадап олуруп турарын кижилер кайгаар чүе.

М. ООЛЧУКАЙ.

Чурум чок чолаачыны харысалгаже

Чоокта чаа Кызылдан барын талакы районнарже баар 17 кижилер автотранспорт конторазынын 15—45 дугаарлыг машиназы-биле чорупкан бис. Кызылдан үнүптерде чолаачыныс орукка 50 грамм апты, оон Элегес аскына келгеш база 50-ни апкан соонда киживистиң ээрини кылды халап апарды. Оон эгелээш-ле машинавыстын чорууру баксырап эгелээш.

Чолаачынын ээрини улуг болган төлээде оон машиназы оруктан үргүлчү дашкаар кыйбап, каш-даа удаа андарлы бээр чаксан болгаш харын чамдыкта машинавыс дедир Кызылче угланып алган-даа чоруп тургулар таварылгалар турган. Ол

машинага чораан пассажирлеринин аразында бир кырган кадай, чаш уруулуг бир кижилер болгаш Кызыл эмнедегизинге операцияга чораан бир аарыг кижилер база чораан. Оларга кончуг халалыг болган.

Шак ындыг байдал-биле чоруп чорааш Шагаан-Арыгга мун-не менди чедер бердывис. Шак ындыг ыяштыг харысалга чок чоруктар автотранспорттун өске-даа чолаачыларнын талазында бар болуп турар.

Ынчангаш чолаачыларнын харысалгазын белидер талазы-биле транспорттун баштаар чери боттук хемчеглер алып болза чогуур.

М. БУГАЛДАЙ.

Албаниянын Улус Республикасында эге өөредилгени ыявыла өөренип турарын доктааткан. Школа назылыг бүгү уруулар өөредилге черлеринде өөренип турар. Аныяк салгакчыларнын школадан дашкаар кижизидилгезинче улуг кичээнгей салдыган. Он ийи культура бажыннары, он чеди пионер бажыннары, чүс-чүс номчулга залдары болгаш спорт шөлдерин школаларга тургускаан.

Чурукта: Албаниянын пионер бажыннарын бирээзинде. Албаниянын Телеграф Агентиле линиин чурруу.

Кыдатта агротехниканы ажыглап турары

ПЕКИН. Чурттун көдээ ажил-агыйына мурнакчы агротехниканы ажыглаары-биле Кыдаттын ыяш-бүрү жоюларында дуржулгалыг шинчилел ховуларын болгаш станцияларын тургузуп турар. Улус чазаанын ол хемчеглерин тараачынар изни-биле деткип турар.

Хэбэй можда можунун Солгачу районун 14 дуржулга ховулары, а ол ышкаш уездинин болгаш кичээлин 130 дуржулга ховулары бар, ол ховуларнын нити шөлү 18.063 му бо-

луп турар деп «Хэбэйжибао» солун дыңнаткан.

Эңир чылын дуржулгалыг участоктардан алдынган дүжүт тараачын ажил-агыйларынын ийи ажыг катап улуг болган.

Дуржулга станциялары болза, көдээ ажил-агыйнын үрегдекчилери-биле демисел чорудар талазы-биле тараачыннарга дузалап, оларга сорттук үрезин материалдарын берип, чер сайзыралдыгзынын мурнакчы аргаларын шингээдил турар. (СЭТА).

Чехословакияда чуртталганын тудуглары

ПРАГА. Чехословакияда чуртталга бажыннарын, школа, культура уруулар турар болгаш эмнедег черинин тудуун тутпайн турар чагыс-даа чурттакчылыг пункттар чок. Чер болганда-ла тудуушкун калбарып турар.

Эң ылангыя аар үлетпүр төптөринде тудуушкун ажылы кончуг калбарган. Моон мурнунда Праганын заводдарынын ажилчылары чурттап турган хөй эвес тудуглуг турган черлерде чаа тудуң тургускап бажыннарыл кварталдар тургустунган. Сөөлү каш чылдарнын дургузунда Братислава, Брнода, Мостта, Клоподо болгаш өске-даа хоорайларда хөй катыг чуртталга бажыннарыл чаа кварталдар тургустунган.

Улус чазаа дагжыларнын, металлургуларнын, машина тудугчуларынын дугайында улуг сагыш сал-

дышкынын салып турар. Хөмүр-дөш болгаш металлург улетпүрүнүн төвү—Чаа Остравада тудуң ажылы эгелээш.

Кошин хоорайнын чоогунда тудуп тургузуп турар чаа социалисттик хоорайнын тудуушкуну дүрген темпи-биле чоруп турар. Дунайда Комарно хоорайнын хевир чартынып, чаа тудуушкуннар хөйү-биле туттууну турар. Ол хоорай судно тудуушкунуну улуг төвү болур.

Чехословакиянын беш чыл планын өзүгээр фабрикалар, заводдар, суг күжү-биле ажаадаар электри станциялары тудуп турар черлерде чаа хоорайларнын болгаш ажилчы суурларнын кудумчулары тургустунуп турар Чехословак хоорайларнын ажилчы чоннары 1951 чылда күрүнеден ийи миллион ажыг дөрбөлчүн метр чуртталга шөлүн алган. (СЭТА).

Цинхай можда Тибеттин автономнуг чаа районунда чазак тургустунган

ПЕКИН. Сианьдан Синьхуа агентиленин корреспондентизинин мездээп турары болза Цинхай можуну муруну кезээде туруп турар Юйшу районда Тибеттин автоном-

нуг районунда улустун чазаан тургустунган. Ол районда 70 муң ажыг тибеттер чурттап турар.

(СЭТА).

Германиянын Демократтыг Республиказынын чазаанын медеглели

БЕРЛИН. АДН агентилелдин медеглел турары болза: Германиянын Демократтыг Республиказынын министрлер чөвүленин февраль 28-те болуп эрткен хуралына моон адаанда медеглелди чазак хүлээп алган:

Германия-биле тайбың керээзин чарарын дүргелдерин дилеп турарын илереткен, 1952 чылдын февраль 28-те Германиянын Демократтыг Республиказынын чазанын чоруткан чагаазына ССРЭ-нин чазанын деткип, харылаанын министрлер чөвүлели байырлап тур.

Германиянын тайбың керээзинин чок болуп турарын болгаш ийи кезекке чардынган ажилдап алгаш, агрессия күштер болза, ону чаа дайынын кысыярыга ажилдаар деп чүткүп турарын көргөш, Германиянын Демократтыг Республиказынын чазаа болза, тайбың керээзин соңгарладышкын чокка чарары дээр-ге-ле Европага тайбыны камгалап, оон-биле кады чагыс аай, хамаарышпас, демократтыг болгаш тайбынга ынакшылдыг герман күрүнери тургузары ол деп үш улуг күрүнерлерге чоруткан бижинде бижиң турар.

Германия-биле тайбың керээзин чарарын болгаш герман күрүнеринин чагыс аай чоруун дүрген катап тургузары дээш бодунуң талазында кылдынар аргалыг чүүлдерин кылар дээрзинин дугайында ССРЭ-нин чазанын чаа медеглелин министрлер чөвүлели өөрүп четирип тур.

Тайбың керээзин чарарына Германиянын киржиринин эргежок чугулазынын дугайында ССРЭ-нин чазанын бадыткаашкынын министрлер чөвүлели база-ла ол ышкаш өөрүп четиришкын-биле байырлап тур.

Совет чазактын бо харылы болза, бүгү немец Улустун чуректерин идегел болгаш сорук киришкын-биле долдурар. Боттарынын амдыралчы чугула айтырыларын тайбың өзү- биле шиттирлээрин чедип алыр дээш, немец улустун күженишкынине ССРЭ-нин чазанын берип турар шынык дузаламчызынын чаа херечини ол болуп турар.

Германияда контроль ажилдарын боттандырып турар оон өске үш улуг күрүнерлеринин чазактары боттарынын талазындан база-ла ындыг харыны кылгаш, Германия-биле тайбың керээзин чарарына болгаш чагыс аай герман күрүнери тургузарына идигин бээр эргежок чугула базымны кыларлар дээрзин бүгү немец улустун негелдезин өзүгээр министрлер чөвүлели манап турар.

Немец улустун амдыралына эң чугула айтырыларын тайбың өзү- биле шиттирлээр сорулга-биле Германиянын Демократтыг Республиказынын министрлер чөвүлели бодунуң күженишкынине мога-шлага чокка үргүлчүдээр.

(СЭТА).

Улустар аразынга тайбың болгаш найырал дээш!

(„Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солунуң арыннарында)

«Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!» деп солунуң ээлчегли 6 (170) дугаары Румынияның найсылалы Бухарестиге үнгөн. Солунга «Улустар аразынга тайбың болгаш эп-найырал дээш!» деп мурунку чүүл парлагынган. Ында бижип турары болза, улуг сорулга катышкан тайбың галаакчыларының шимчээшкини ышкаш шак ыды массалык шимчээшкин кижитөрөлгөтүнүн төгүзүңгө кажан-даа турбаан. Амгы үеде чаа дайынны болдурбазың боттуг аргалары бүрүн бар деп чүвени бо шимчээшкинниң хере-тевишкини болгаш күжү көргүзүп турар. Ол бар аргалар чүгө бугу чурттарын улус массаларын ийкейлиг, чүткүлдү эреддим демиселинин түнелинде боттанып болур. «Тайбыңы манавас—тайбыңы чаалап алыр!»

Совет Эвилели бодунуң бугу күчүшүндө болгаш бедик ат-алдарын тайбыңны камгалап алырынче болгаш быжыдарынче, чаа дайынны болдурбас болгаш агресцилерни моондактарынче угландырып турар. Дайын кыпсыкчыларын кижитөрөөр хөңдү чок идеологиязынга, улустар аразынга өжөннөшкө чорукту кысып турар чоруунга удур Совет Эвилели пролетарың интернационализмниң идеологиязын, улустар аразынга дең эргени болгаш эп-найыралдын идеологиязын тургузуп турар. Империалисттик үпкечки дээрбеделге, өлүрүкчү чорукка, чепсегээшкинниң калчаалыг белеткээшкининге, бүдүрүкчү күштерини шын эвес ажыглап чорукка удур Совет Эвилели тайбың тургузукчу күш-ажылдын көдүрүлүшүнүн, коммунисттик нийтиледдин тудугчуларының чогадыкчы күш-ажылдын тургузуп турар. ССРЭ-ниң тайбың дээш демисели база дайын кыпсыкчыларының хоралык чоруун сойгалап чаза-шаап турар даштыктык политиказы болза, улустар аразын харылааларыңга дээрбечи күштерин тургузарын оралдажып турар америк агресцилериниң чүткүлүшүнүнге удур туруп турар. Улуг-даа, бичи-даа улустарын бот-эргезин болгаш национал хамаарышпас чоруун ханың биле хүндүткөп көөр чорук ССРЭ-ниң даштыктык политиказының характерлиг онза чүдү болуп турарын солун бижип турар.

Делегейиң бодун кижилериниң совет улуска, ССРЭ-ниң даштыктык политиказын хандыкчы ынакшыдыг сеткил-сагыны өзүп турар. Бо ханы сеткил-сагыштын хайнышкыны дүрүм өзүгар болуп турар, чүгө дээр, совет чазак, болышевик партия, совет кижилер, бугу чурттарын ажылчыннарын, тараачыннарын болгаш интеллигенциязының хосталга, аас-кежик, хамаарышпас чорук, быжыг тайбың дээш демисели чеднишкиниң болурун күзөп турар.

ССРЭ-ниң чайгылыш чок тайбың политиказын чаа кыска илэрээшкин болза, КНО-нуң Кол Ассамблеязын чокка чаа доозулган VI сессиязынга совет төлээлериниң кирип турганы чаа дайынның айылына удурланган, улустар аразынга тайбыңны болгаш эп-найыралды быжыдарынче угланган саналдары болган.

Ол саналдарга тайбыңга ынакшыдыг болгаш күзел-соруу илеретинген, олар тайбынче орукту болгаш хөдөлүшкүнниң тодаргай программанын айткан. Бир эвес тайбынның бо программанын хүлээп алгаш, ону чайгылыш чокка күөселер болза, улустар аразын харылааларыңда дүшкүрүлүп байдал дораан оожур-гап болур.

ССРЭ-ниң тайбыңга ынакшыдыг саналдарын хүлээп алырын болдурбас сорулганы бодунга салган КНО-да американы агресци өзек АКШ-тың агресци политиказын тайбың дугайында каас-коя арын-нүөр чок чугаалар-биле чажырып чарын кордааннар. Ындыг болза-даа, Совет Эвилелин болгаш улус демократиязын чурттарын төлээлери дайынның америк кыпсыкчыларының ол көжөгезин ора тыргак болгаш чаа дайынны дөгээринден сй-талаарын күзөвейн турарын шуут ажы-биле сойгалап илеретиринче оларны албаданнар. Совет Эвилелинин тайбың политиказын нүгүлдөп турар ыштыг көжөгө ол сессияга ора тыртырган. КНО-да америк-англи блок бадылаашкынын маши-назын чорудулгаже кырып, совет саналдарын хүлээп албаан болгаш америк агресци яны сокелырынче эвес, харын ону деткип, калбарта-рынче угландырган элээн каш резолюцияларны Кол Ассамблеяга дөгөп турган. Ынчангаш Кол Ассамблея болза, улустар аразынга тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту өзүдүг быжыдарынче, боо-чепсекти эндере бүдүрүп үндүрерин соксады-рынче, улустар аразынга дүшкүр-

луг байдалды оожуктуарынче уг-ланган чангыс-ай шитпирин хүлээп алыр аргазы чок болган.

АКШ-тын чалчазы күрүнелериниң хэй нуруузу совет саналдарын хүлээп алырындан ойталаан болза-даа, Совет Эвилели Кол Ассамблеяга мораль-политик талазы-биле улуг тиилелгени чаалап алган. Америк агресцилер боттарын дайынзырак планнарын өске чурттарже калбартып дөгээрн өлке бергендеп бар чыдар деп чүвени совет саналдарга бадылаашкын тодаргай күргүскөн. Төлээлериң хэй кезип элээн таварылгаларда АКШ-тын төлээлериңн туржун деткиринден шуут ойталааннар. Чижээлээрге, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбынның Пактызын чарар дугайында саналды бадылап турда 60 төлээ-лерден 29 төлээ колдуунда Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн-чүк чурттарының, Азиянык болгаш Латин Американык төлээлери АКШ-тын агресци туржун деткирөөнөр: «Бугу улус боттары беш мишир эргелиг» деп принципти айтып турар кижиниң эргелерин дугайында пактыга кириери дээш төлээлериң хэй нуруузу бадылаан.

Бодунуң хүрээлинде чүс-чүс миллион кижилерин сыйрып эилелдеп турар тайбың талаакчыларының өзүп турар организастыг Фрэн-тузу, колоний болгаш хамаарылгалы чурттарын улустарын күш-телип турар национал-хосталгалык шимчээшкинери хэй чурттарын, ылангыч америк-англи империалисттерин дардалынын, азы агресци-зын айылынын адаанда турар чурттарын төлээлериңн туржунга күчүлдү салдарын чедирген деп чүвени бо бугу фактылар көргүзүп турар. Тайбың, хосталга болгаш национал хамаарышпас чорук дээш улустарын шимчээшкин болза, бугу делегей байдалың база бир шитпирлиг фактору болуп турар.

КНО-нуң сессиязынга совет төлээлериң тайбыңны камгалап алы-рын боттуг хөдөлүшкүнине уг-ланган чагай кыйгыры бугу чер бөмбүрээнин кырынга чакты бер-ген. Сессия чоруп турда КНО-нун секретариатын болгаш төлээлериң адынга чагаалар, телеграммалар үзүктөл чокка кээп турган. Дайынны күзөвейн турар бугу кижилер болгаш хэй-ниити организациялар совет саналдарын хүлээп алырын КНО-дан негеп турган. Профвие-лдериниң Бүгү-делегей федерация, демократтыг херэжеишериң Бүгү-делегей федерациязы болгаш дыка хэй чурттарда массалык демократ-тыг организациялар совет саналдар-ны деткээрн.

Боо-чепсекти эндере бүдүрер чорукка удур, шериг чарыдалың бюджетин тайбынның сорулгаларыңга ажыглаары дээш демиселиң тодаргай кемчелерин айтып турар улустун муң-муң хурдалары Ита-лида болуп эртип турар. Тайбын-ның англи комитети совет санал-дарын чөпшөөрөп, Тайбынның Пак-тызын чарар дугайында Кийгыр-лың адаанга чаа «ун-муң» эл сая-лышкынын чыгырчык калбак улус массаларын кыйгырган. Кер-енде агресци дораан соксадыр болгаш оон америк шериглериңиң чыл-дадып үндүрер дээш шимчээшкин АКШ-та өзүп турар.

Улус демократиязын чурттары-ның парлагалары, демократтыг ор-ганизациялары совет төлээлериңн көдүрүп үндүргени тайбынның программанынга кыжылып, тайбын-ның херээң бо программанын ужу-рудузын чоңга таныштыгар талазы-биле калбак ажылдарны чо-рудуп турарлар.

«Амгы үеде коммунисттик болгаш ажалчын партияларын улуг төгү-лдү хүлээлгези болза, улустарын империалисттерин мезгилче алыс-пас болгаш оларны чаа дайынның айылыңче кийр тыртырбазында бо-лур. Империалисттерин димзениш-кинин, кажарлаашкынын, коп-ме-ге-зин болгаш нүгүлдү, оларның са-тынкычы парлагаларын, оларның барын-социалист болгаш тит-чу айычы-чалчаларын бугу талазы-биле сойгалап чаза-шаап сорул-гадан артык чугула сорулга ам үеде тайбың талаакчыларында чок. Совет Эвилелин КНО-га сзгалдап тайбынны камгалаарын боттуг хөдөлүшкүнниң программанын, оон чайгылыш чок, өскөргө чок, тайбын политиказын дугайында улуг шынны кижитөрүүнүң чедир-ери — тайбың дээш демиселге улустарын ийкейкелерин, улустар аразын эң-не чугула айтыргыларын шитпирлээрине оларын үнү-нүң деңизин оон-даа артык улуг болдурар дээни ол болур» деп ол чүдүлде түнөп бижип турар.

«Бир эвес улустар тайбынны кам-галаарын херээн боттарының ко-лунга алып болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбын

камгалаатынган болгаш быжыккан турар».

Солунуң бир дугаар арында улустарын тайбың дээш демисели-нин улуг күштүг фактары турары-нын дугайында тызы-бүрү чурттар-дан келген материалдарын доңчу чылдаларын парлап турар.

«Сирияда болгаш Ливанда тай-бың болгаш хамаарышпас чорук дээш массалык шимчээшкин» деп редакциянын чүүлү база парлаан. Ында айтып турары болза, Сирияда болгаш Ливанда тайбың дээш шим-чээшкинниң база бир эп чугула со-рулгазы болза, тайбынны Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн-чүктүн, Сонгу Африканык чурттарынның наис-нал хамаарышпас чоруун камга-лаарынның конференцияларыңга белеткелдер болур. Конференциялар-ны белеткелде улустун бугу де-мократтыг организациялары кир-жи-п турар. Тайбынны камгалаарынның конференцияларын бо чурттарга эр-тирер чорук тайбынны быжыдары-нга, Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн-чүктүн, Сонгу Африканык улустар-нын хамаарышпас чорук дээш демиселиңе ужу-рудузын дыка улуг. Ынчангаш конференцияларга белеткел болза, тайбың дээш шим-чээшкинниң, ылангыч Тайбынның Пактызы дээш кампанияны күш-те-лип, калбарып турары-биле кады чоруп турар. Тайбынның Бүгү-де-гей Чөвүлелинин Кийгырының ада-анга 270 муң ажыг сыйлыр, 200 муң ажыг ливаннар ат салган.

Француз колонизаторларга удур бодунуң төрөөн чуртунуң хостал-газы болгаш хамаарышпас чоруу дээш демиселче көдүрүп үнгөн ту-нис улус-биле сагыш-сеткил каты-жышкынын хунун — «Твинстик хунун» Сирияга болгаш Ливанга февраль 1-де демделеп эртерген. Ынчангаш бо чурттарда тайбынны болгаш национал хамаарышпас чо-рукту камгалаарынның конферен-цияга белеткел үлдүсү калбак шимчээшкин болу берген болгаш ону бугу патриоттуг бөлүктөр дет-кип турар.

«Португал улус Салазарын бол-гаш америк-англи империалисттер-ниң фашисттик корум-чурумунга удур демиселчиг турар» деп Лисса-бондан келген чагааны база парлап турар. Ук чагаанда бижип турары болза, Салазарын фашисттик корум-чуруму болза америк-англи им-периализмниң дымнагыр чөпсө болуп турар. АКШ-тын агресци планна-рын деткивишаан, Салазарын бөл-лү дайын белеткелдин калчаалы-биле калбартып, Португалиянын ма-териал болгаш кижитөрүлүшүрүн ыя-т чогу-биле америк империалис-терге салдылап турар.

Салазарын фашисттик бөлүүнү чорудуп турар кем-буруулук поли-тиказы болза, ажыл чок чорукту, дар-лаалды күштелдирип, үндүрүлгенин улгатырып, португал улуска аш-дүрүңин болгаш алыну таварыш-тырып турар. Ынчангаш оң чору-дуп турар кем-буруулук дайын по-литиказынга удур, ажыл чок чорук-ка болгаш аш-дүрүңгени улус ажылчы чоннарын демисели ула-ма калбарып турар. Ол демиселди Португалиянын коммунисттик пар-тиязы удуртуп турар. Оң удурту-газы-биле улус массаларын хэй муң кижилерин катыштырып турар тайбын дээш демиселдин «чангыс эпит комиссиязын» чер-черде тур-гузуп турар.

Тайбын камгалаарынның Наци-онал шимчээшкинниң комиссиялары болгаш активчилери эрес-лдим маадырлык чоруктун үлегерин бугу португал патриоттарга көргүзүп ту-рар болгаш Тайбынның Пактызын чарар дугайында негелден детки-ринче бугу улусту мобилизастап ту-рар. Төрөөн чуртка болгаш бугу делегейниң кырында тайбынга удур империалисттерин болгаш оларнын салазаржы чалчаларын бужар-бак сүлчээзин болдурбазыңче уг-ландырган ол негелде болза, Порту-галиянын бугу шыңчы оолдар, кыс-тарынның сонгаарладып болбас бир-ги ээлчегин сорулгазы болур деп чагаанда түнөп бижип турар.

Польшаның катышкан ажылчын партиязын ТК-нын Политбюрозу-нун кежигүнү Франтикеш Юнсва-тын «Польшаның ажылчын партия-зын тургустунганга он чылы», Германиянын социалисттик чангыс-эпит партиязын ТК-нын көлөзө ажыл-агый килдизин удуруткучу Альферт Шерфин «Германия-нын демократтыг республиказын көдөзө ажыл-агый көдүрүлүшкүнү», Перо Попиволаны «Югослав па-триоттар Титоч дээрбечилер-биле демиселди тиилелге чедирер» деп чүдүлдер, Ян Маректин «Политик-ти демделелдер» деп чүдүл бол-гаш өске-даа материалдарын ол со-лунун бо үнгөн дугаарында база парлаан.

Англи-кыдат найыралдың нийтиелениң лондон салбырының конференциясы

ЛОНДОН. Февраль 23-те Лондон-да Бивер-Колла англи-кыдат найы-ралдың Нийтиелениң Лондон сал-бырынның организастааны конфе-ренция болган.

200 муң кежигүннерлиг болуп тур-дар депшилгелиг организациялар-нын, ажылчыннарын 130 ажыг тө-лээлери конференцияга киришкен, ол ышкаш 120 аалчылар база ки-ришкен.

Конференцияны ажитышаан, парла-мент кежигүнү лейборист Джоуфи Бинг Кыдат Улус Респу-бликазы-биле найыралдың харылаа-зын тургузарын эргежок чугула-зын демделгезин.

Ланкаширде Берлинин пөс-таа-вычыларының катышкан профвие-линниң тус черде салбырынның инги-не секретары Герольд Дикинсон бо-дунуң чугаазыңга Ланкаширде хө-вен-саазын кылыгыг пөс үлетпу-рунде ажыл чок чорукту узуткаар сорулга-биле Англия-биле Кыдаттын аразынга садыг харылаазын кал-бартырыңга оң профвиелин кич-чаар-даа аажок улуг сонугралдыг болуп турар деп демделгезин.

Оң сөөлүндө база 20 төлээлер чүве чугаалааннар. Ораторлар бодунуң чугаазыңга тайбынны быжылаарын болгаш Кыдат-биле садыглажышкыны калбарты-рынның эргежок чугулазын айыткан-нар.

Франциянын национал хуралында

ПАРИЖ. Февраль 19-та национал хурал Форнуң чазанга бүзүрелдин бадылаашкын шитпирин илереткен. Бүзүрери дээш 327 бадылаашкын, аана удур—287 бадылаашкын бер-динген. Форнуң чазанга бүзүрел дугайында айтырыг «европа армия-зын» дугайында француз парла-ментиге болуп турган маргылдаалар ужурунда болуп турган болгай.

Национал хуралдын реакциялыг бөлүктөрүнүн үр үеде чорудуп келген чажыт хээлижеишкининиң соонда Фор болза, бодунуң политиказын хүл-ээп алырын болгаш «европа армия-зын» тургузарын чедип алган. Бүзү-рел дугайында айтырыгы шитпир-лээни чүге чазактык талазынче ажыктыг болу бергенин көөргө, ба-рыын социалисттерин парламент бөл-лү «европа армиязын» талазы-биле резолюциянын чаа төлөвиле-линге чөпшээржишкенер.

Француз парлагын тайылбыр-ларын билдинип турарын өзүгар алырга, национал хуралдың ажык-тыг шитпирин чедип алыр дээш ал-

Индонезия чазактың дүшкенин дугайында

ДЖАКАРТА. Февраль 23-те премьер-министр Сукиман болгаш премьер-министриниң оракаччы Сувирыо республиканың президентини Сукарнога Индонезия чазактын составын ескертп дугайында бил-динишкини кириген. Президент чазактың дүшкенин дугайын хү-лээп алган, ынчалза-даа чазактын кежигүннерин чаа чазактың тургус-тунарынга чедир бодунуң ажылын үргүлдүлээрин дилгезин.

Австрияда өртектер улагдышкыны

ВЕНА. Австриянын экономика та-лазы-биле шинчилел институтунуң чаа парлап үндүргөн отчүдүндан билдинип турары болза, «Өртек чин-гедириниң талазы-биле кампания» деп адаар үениң эгелдээниден бээр чиир чемнин продуктузунуң болгаш калбак херегелдин барааннарын

Кыдат-биле садыглажышкын бо-ла, эконо кризисинден Англиянын уштунуп үнеринге болгаш ажыл чок чорукту үр чылда болдурбас деп төлээлер айтып турган.

Кореяда тайбыңчыдылга чугаа-лажышкынын сонгаарладышкы-нын чокка хандыраарын, чангыс талаалык шимчээшкин-биле англи шериглери Кореядан доп-дораан үндүрериниң болгаш Тай-бынны Кыдат Улус Республикага дораан бээрн негээриниң, «Япония-биле керээзин» болгаш Японияны боо-чепсеглээрин деткиринден ор-ганаарын болгаш КНО-нун ор-ганаарына киржир дугайында Кы-даттын чөптүг негелдизин шыңчы деткириниң, делегейге быжыг, тай-бынны хандыраарын дугайында чу-гаалажышкынын кылырынче, Кыдат-биле садыглажышкын ду-гуржулазын чугаалажышкы-нынче доп-дораан эгелеп кирериниң талазы-биле бугу болдурар кемче-лерин алырынче англи чазакты кый-гырып турар резолюцияны конфе-ренциянын киржикчилери чангыс эп-сеткилди бадылап үндүргөн.

Лондонун чурттакчыларының мурундан Пекинин чурттакчыла-рынче чорудар декларацияны кон-ференцияга чангыс эп-сеткил-биле бадылаан.

Италияда ажыл соксадышкынын шимчээшкиннер

РИМ. Рим хоорайнын ажылчы чоннары болгаш Флоренция можун-чун ажылчы чоннары ажыл төлөви-рин улгатыраарын дугайында не-гелден деткип, февраль 21-де бүгү-нитиниң 12 шак, дургузунда ажыл соксадышкынын кылган. Ажал соксадышкынын нийтизи-биле үлетпүрүн, садыгын, транспорт-тук, көдөзө ажыл-агыйн 200 муң ажыг ажылчы чоннары киришкен.

Хоорайнын бугу транспорттук ажылдакчыларынын ажыл сокса-дышкынынче катыжып киргенини уламындан Флоренциянын ажылы долузу-биле бергелдээшкинге тава-рышкан болуп турар. Можунуң хоор-ай болгаш суур черлеринге ажыл соксадышкынын шагында үе-зинде ажылчы чоннарын күчүлдү чыскаалы болган.

Япониянын дайын талазы-биле кем-буруулугларын хостап турар

ТОКИО. «Токио симбун» солун-нун медээлеп турарында алырга, Япониянын кол юридиктиг эргеледи дайын талазы-биле кем-буруул-дарын массалык-биле хостаарын дугайында хоойлу телевилелин чо-гаадып кылып турар. Хоойлу теле-вилели «чангыс талаалык тайбың керээзи» күштүг болганын соонда ам парламентиге кириер. Парламе-нттин кудуку палатазын юридик комиссиязын чаргазы Сасэ ам удатпас Риджуэнин штабынга Су-гамо кара-бажында хоудугдатыр-ган 13 кол буруулугларын боттары-ның бажынынга херээн эртерерин чөпшээрер дугайында дилгени ки-рер деп турар.

Риджуэнин штабынын юридик-тиг секциязы февраль 18-те ам база 20 дайын талазы-биле кем-буруул-угларын хуусаазынын бетинде хо-стаар дугайын чарлаан. Дайын тала-зы-биле кем-буруулуглардан хо-статырганнарын ниити саны 675 кижит чедип турар.

Агрессчи Оожум океан эвилелин АКШ-та белеткелди

ШАНХАЙ. Токиодан медээлеп ту-рары болза, «Асахи» солун шыңныг чүүлдерден алганы өзүгар медээ-лени болза, АКШ-тын болгаш Япо-ниянын, Филиппинерниң, Австра-лиянын болгаш Чаа Зеландиянын аразында айыыл чок чоруктун эвиле-лин чангыс ниити Оожум океанын эвилели болдурарын АКШ күзөп турар. Солунуң чугаазы-биле алыр-га болза, ам бо үеде Токиода ад-министрация дугуржулазын кылыр дугайында айтыры талазы-биле чу-гаалажышкынар чорудуп турар америк төлээлер ындыг кемчелерин чорударын саналдаан.

— Дүвүрөвейн көрүнер: бажынын шивээ-биле каастап-шимээринге дузалажып тур мен.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетиникин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторунуң 3—62; харысалгалыг редакторунуң ораак чызын, партия амыралынын, культура болгаш уран-чүүгү харысалгалыг секретарынын, — 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдөзө ажыл-агый, Улустар болгаш транспорт, чагаа килдизтериниң—3—68; иштин информация, бугалтарын—3—65.